№ 267
კვირა, 9 დეკემბერი, 1901 წ.

გაზეთი ღირს:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12. . .	10	—	6 . . .	6	—
11. . .	9	50	5 . . .	5	50
10. . .	8	75	4 . . .	4	75
9. . .	8	—	3 . . .	3	50
8. . .	7	25	2 . . .	2	75
7. . .	6	50	1 . . .	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

1877–1901

ივერია

ტფილისი
საჯარო ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 267
კვირა, 9 დეკემბერი, 1901 წ.

რედაქცია
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.

გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიჰმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ. გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.

ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 16 კაპ., მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

ნიკოლოზ, დავით და სიმონ ბესარიონის ძენი ლოლობერიძენი აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთა, რომ სამშაბათს, 11 ამ დეკემბერს, ქუთაისის საკათედრო ალექსანდრე ნეველის ეკკლესიაში გარდახდილი იქმნება წლის წირვა და პანაშვილი მათის ძმის

გიორგი ბესარიონის ძის ლოლობერიძის

სულის მოსახსენებლად. (1—250—1)

„ივერია“

გამოვა 1902 წელს

(დაარსებიდგან მე-25 წელიწადს)

გადიდებულ ადგილობრივ რუსულ გაზეთების ფორმატისა, იმავე პროგრამით, როგორც წინად.

თან-და-თანიბითი ზრდა მკითხველთა მოთხოვნილებისა და ის გარემოება, რომ ეხლანდელი პატარა ფორმატი გაზეთისა ხშირად ნებას არ გვაძლევს საჭირო საგნებსა და საზოგადო საკითხებს ჯეროვანი ადგილი დაეთმოს ხოლმე,—გვაიძულებს გავადიდოთ გაზეთი და გავხადოთ იმოდენა, რა ზომისაც ტფილისის რუსული გაზეთებია. ჩვენს გაზეთს ამ რიგად მოემატება ნახევარი იმისა, რაც დღეს არის და მკითხველს მისცემს ყოველ დღე 10 სვეტით მეტს საკითხავს მასალას.

რედაქცია ახალის წლიდგან განსაკუთრებულის ყურადღებით მოეპყრობა ჩვენს სასოფლო-სამეურნეო საკითხებს, ეცდება გაამდიდროს სალიტერატურო განყოფილება გაზეთისა და განსაკუთრებით ვრცლად აღნიშნოს ხოლმე ის მოვლენანი და დღენი, რომელთაც ჩვენში თუ შიდა რუსეთში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ექნებათ.

ფასი გაზეთისა ისევ თუმანია.

გაზეთის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:

ტფილისში:

„ივერიის“ რედაქცია,
ნიკოლოზის ქ. № 21.
„ქართველთა შორის წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიიდგან,
სასახლის ქ. ბანკის ქარვასლა,
ქუთაისში—ბეჟანეიშვილის წიგნის მაღაზიაში,
ბაქოში—ხიდდეკელის წიგნის მაღაზიაში, ნიკოლოზის ქუჩა, კალანთაროვის ქარვასლის პირ-და-პირ. **ტელეფონი** № 227.

საფოსტო ადრესი: ТИФЛИСЪ. Редакція „Иверія“.

გამგეობა **გურიის** ამხანაგობისა

„შუამავალისა“

აცხადებს, რომ 16 დეკემბერს 1901 წ., დილის 10 საათზედ ქ. ოზურგეთში, ამხანაგობის კანტორაში დანიშნულია **საზოგადო წლიური კრება** ამა ამხანაგობის წევრთა.

განსახილველია შემდეგი კითხვები: 1) მიღება წესდებისა, შედგენილი ნორმალურ წესდების თანახმად. 2) წარმომადგენლობითა კრების შეცვლა ჩვეულებრივ, ყოველ-წლიურ წევრთა კრებად. 3) განხილვა და დამტკიცება მმართველის მოხსენებისა 1898, 1899, 1900 და 1901 წ. წ. ანგარიშისა. 4) ხარჯთ-აღრიცხვა მომავალ 1902 წლისათვის. 5) გაუქმდეს თუ არა სახვევ-საქსოვი ქარხანა. 6) მიღება იმ წევრებისა, რომლებიც გამორიცხულნი არიან წილის ფულის შეუმსებლობის გამო. 7) განიხილვა თხოვნებისა, შემოტანილის იმ პირთაგან, რომელთაც ბ. კ. თავართქილაძესთან წილის ფული შემოუტანიათ, რომლებისათვის წილის ბარათიც მიუციათ და არსად მოხსენებული არ არიან. 8) შეცვლა 18 თებერვლის 1900 წლის წარმომადგენელ წევრთ დადგენილებისა წლის ფულის გადიდების შესახებ. 9) მიღება წევრის იპლიკჩოლლისა, რომელიც იმავე კრებამ არ მიიღო. 10) ახალ წევრთა და იმ წევრთა მიღება რომელთაც წილი სხვისგან შეიძინეს. 11) გადიდება საბრუნავ თანხისა. 12) გადარიცხვა სათადარიგო და სხვა თანხებისა, ზარალის დასაფარავად. 13) გრენის ყიდვა. 14) არჩევა სამის წლით ერთის გამგე-დირექტორისა და გამგეობის ორის წევრისა. 15) არჩევა ზედამხედველის კომიტეტისა ანუ რჩევის წევრთა. 16) არჩევა ერთის წლით სარევიზიო კომისიის წევრთა.

ვისი ადრესიც არა აქვს გამგეობას, იმათ ცალკე მოწვევის ბარათი არ გაეგზავნებათ.

მმართველი ს. ქეიშეილი.

(5—ნ.—4)

იაფ-ფასიანი წარმოდგენა

ქართული თეატრი

კვირას, 9 დეკემბერს, 1901 წ.

ქართულის დრამატიულის საზოგადოების დასის მიერ

დაკლებული ფასით

წარმოდგენილი იქმნება:

I

პატარა კახი

ისტორიული დრამა ლექსად 5 მოქმედ., თავ. აკაკი წერეთლისა.

მონაწილეობენ: ქნნი ჩერქეზიშვილი, ნებიერიძისა, ლეჟავა, და მდივანი. ბ-ნნი: გუნია, სვიმონიძე, გამყრელიძე, შათირიშვილი, გედევანოვი, აწყურელი, იმედაშვილი, ურუშაძე, მირიანაშვილი, ჯავახია, სარჯველაძე და სხვ.

II

დუელი

ვოდევილი 1 მქმედ. რუსულიდან ნ. გალუსტოვის-მიერ.

ადგილების ფასი დაკლებულია: სკამები 50 კ.—1 მ. 50 კაპ., გალერეია 20 კაპეიკიდან, ლოჟები 4 მანათიდან.

შეგირდებისათვის კუპონები ლოჟებში სამ აბაზად.

დასაწყისი 8 საათზედ.

მზადდება **ვ. აბაშიძის საბენეფისოდ** „უცნაური ხაფანგი“ და „უშიშარი რაინდი“

(2—უ.—2) რეჟისორი ვ. გუნია

მკურნალი

მიხეილ გედევანიშვილი

იღებს ავადმყოფებს დილით—12—1, საღამოთი 6—7. ყორღანოვის ქუჩა, 16, საკ. სახლი. ტელეფ. 791. (ნ.)

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავათმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველდღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ა. ნავასარდიანი. 11—12 ს. სადოსტაქრო ,ვენერიული (სიფილისი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.

უ. მ. ჩიქოვანი. 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასიანცი. დილის 11—12 საათ. ქალთა და ბავშვთა სენით ავადმყოფებს.

ქ. ი. გძელიშვილი. 12—1 საათ. ყურისა, ყელისა, ცხვირის ავადმყოფობისა.

ა. პ. ქარაპეტიანცი. 1—1½ ს. შინაგანისა და ბავშვებისა.

საღამოობით:

ნ. ნ. როსტომბეკოვი. 5—6 ს. საქირურგო და კანისა.

ა. ნ. შპაკოვსკი. 6—7 ს. ნერვებისა (ელექტრო-ტერაპია), შინაგანი და ვენერიულ ავადმყოფობათა.

ზ. ა. თარხანოვი. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა, 7—7½ ს.

ს. ტ. არვანიტაკი. 11—1 ს. გაუკეთებს სახლში მსურველთ „მასსაჟს“, აუცრის ყვავილს და გამართავს საექიმო გიმნასტიკას ექიმის დანიშვნით.

ბ. ა. ნავასარდიანი. 7½—8 ს. რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური. ღარიბთათვის უფასოდ, ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

Первая частная лечебница—д-ра
Навасардіана.
Тифлисъ, противъ памят. Воронцову.

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ავადმყოფთათვის კრაოტები (ერთი უფასოა).

მიხეილ გედევანიშვილისა.

კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა, სახლი საგინაშვილისა, № 21 (ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ტელეფონი № 274.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილით:

ვ. ი. ჭიჭინაძე—კბილის სნეულებანი, 8—10 საათ.

მიხეილ გედევანიშვილი—ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით, 9—10 საათ.

ე. ბ. ფედოროვი. შინაგან და ბავშვებისა. 9—10 ს.

ბ. ბ. მაღალაშვილი.—შინაგან; სამშაბათობით და ხუთშაბათობით, 10—11 საათ.

ნ. ა. მულინი—ყურისა, ყელისა და ცხვირისა—10—11 საათ.

ი. პ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი. 10—12 საათ.

ქ. მ. ელიოზიშვილი.—შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობათა. 11—12 საათ.

ექიმი-ქალი მ. ხ. ბაქრაძე ბავშვებისა—11—12 ს.

დ. ა. გედევანიშვილი—ნერვებისა და შინაგანი. 12—1 საათ.

ა. ბ. ბარსუკოვი — დედათა სნეულებანი, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით 12—1 საათ.

ი. დ. ბეგთაბეგოვი. სიფილისისა, კანისა და საშარდესი, 1½—2 ს.

საღამოთი:

ი. ნ. თუმანიშვილი—დედათა სნეულებანი. 5—6 საათ.

ა. ბ. მაღალაშვილი. — შინაგან და ბავშვებისა. 5—6 სათ.

კვირაობით:

ბ. ბ. მაღალაშვილი—10—12 ს. შინაგან ავადმყოფობათა.

სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახები.

ფასი რჩევა-დარიგებისა 50 კაპ. ოპერაციები და კრაოტები—მორიგებით.

1901 წლის 22 დეკემბერს ტფილისის საკრებულო დარბაზში გამართული იქნება წერა-კითხვის საზოგადოების სასარგებლოდ

კონცერტი,

რომლის დასასრულ იქნება **ცეკვა** ქართულ-ევროპიული. საღამოს დიასახლისად ბრძანდება ეკატერინე ივანეს ასული სარაჯიშვილი დაწვრილებით ცნობა თავის დროზე. ბილეთები საზოგადოების კანცელარიაში იყიდება.

ექიმი

იაკობ ზაქარიას ძე გძელიშვილი

სწამლობს სიფილისს და შინაგან სნეულებას. ავადმყოფებს იღებს დილით 9—12 საათამდე და საღამოთი 5—7 საათამდე. აქვს შესახვევი მასალა.

ავჭალის ქუჩა, № 85.

(142—242—6).

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობა აცხადებს, რომ ამა წლის 9 დეკემბერს დილის 11 საათზედ, ქართულ თეატრის ფოიეში, დანიშნულია ამ საზოგადოების წევრთა **საზოგადო კრება**.

კრებამ უნდა განიხილოს და დაამტკიცოს 1901—1902 წლ. შემოსავალ-გასავალის სავარაუდო ანგარიში. არჩევნები გამგეობის წევრების კანდიდატთა და საზოგადოების ახალ წევრებად.

მსურველთ ანგარიშის მიღება შეუძლიანთ 2 დეკემბრიდგან გამგეობის კანტორაში 11—1 საათამდე.

(3—უ—3)

ახალი ამბავი

—

⁂ დღეს, 9 ნოემბერს, ქართულ თეატრში დანიშნულია წარმოსადგენად აკაკის ისტორიული დრამა „პატარა კახი“ და ვოდევილი „დუელი“. წარმოდგენა იაფ-ფასიანია.

⁂ დღეს, 9 ნოემბრისათვის, დანიშნულია ქართულ დრამატიულ საზოგ დოების წევრთა საზოგადო კრება. კრება მოხდება ქართულ თეატრის ფოიეში, დილის 11 საათზედ. კრებამ უნდა განიხილოს და დაამტკიცოს მიმდინარე წლის შემოსავალ-გასავლის სავარაუდო ანგარიში და მოისმინოს გამგეობის მოხსენება არტისტთა ფონდის დაარსების შესახებ.

⁂ ტფილისელთ კარგი ნაცნობი, ქალების ტანთ-საცმელთა და მოდებით მოვაჭრე ერვიე დღეს დილით ყელ გამოჭრილი ნახეს მისს საწოლს ოთახში. გამოძიება სწარმოებს.

⁂ გორს ხშირად დიდს ზარალს აძლევს წყალდიდობა მდინარეთ მტკვრისა, ლიახვისა და ფშანისა. ქალაქის მიწების წალეკის გარდა ხშირად ადამიანის სიცოცხლეც უმსხვერპლდება ხოლმე ადიდებულ მდინარეებს. ამ ჟამად გუბერნიის მმართველობა ცდილობს, გამოსძებნოს ღონისძიება, რომ ეს ქალაქი მომავალში მაინც დაიცვას წყალდიდობისაგან, რისთვისაც საჭიროა მდინარეთა ნაპირების დამბებით გამაგრება. ტეხნიკოსების გამოანგარიშებით ამ საქმისათვის საკმაო იქნება სულ 25,000 მანეთი.

⁂ ტფილისის გუბერნიის საქალაქო საქმეთა საკრებულომ ამ თვის ხუთს გადასწყვიტა: ცნობილ იქმნას უკანონოდ და დაირღვეს სიღნაღის ქალაქის სტაროსტას ენაკოლოფოვის არჩევა. სიღნაღის ქალაქის გამგეობას მიეწერება, იზრუნოს ქალაქის სტაროსტის ხელახლავ არჩევნისათვის.

⁂ ბათომიდან გვწერენ: „ამ თვის შვიდს, შუაღამისას, სანავთე ქალაქში ცეცხლი გაუჩნდა როტშილდის ქარხანას და შემდეგ გადაედვა სხვა შენობებსაც. იმავ დროს ცეცხლი წაეკიდა თვით ბათომში ტერ-ოჰანეზოვის სახლს. ცეცხლი მოედვა აგრეთვე ტყის მასალის საწყობებს სანავთე ქალაქის ახლო. ძლიერ საშიში მდგომარეობაა, როგორც მექარხნეთათვის, აგრეთვე მათ მიდამო მოსახლეთათვისაც. ზარალი ეხლავე რამდენსამე მილიონს აღემატება.

⁂ ამას წინად მოგილოვის გუბერნიის გორეცკის ტყის ქარხანამ სთხოვა კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებას, დაეთმოთ მისთვის გამოფენის სატყეო განყოფილებაში გამოფენილი ხის ნამორები. სამეურნეო საზოგადოების საბჭომ უარი შეუთვალა აღნიშნულ ქარხანას, რადგანაც ექსპონატების პატრონებმა თავიანთი ნაწარმოებნი წაიღეს.

⁂ სულ მოკლე ხანში აკრძალულ იქმნება ყარსის რკინის გზის დაყოლება საქონლის ჯოგების ფეხით წაყვან-წამოყვანა. ჯოგების პატრონებმა საქონელი უსათუოდ რკინის გზით უნდა ატარონ. ამის გამო ამიერ-კავკასიის რკინის გამგეობას განკარგულება მოუხდენია, რომ საქონლის ჯოგები მიიღონ და გადასხან შემდეგს სადგურებზე: ნავთლუღსა, ჯანდარს, სადახლოს, სანაინს, ყარაქლისს, გუმბრს (ალექსანდროპოლს) ბაშყადიკლარსა და ყარსში.

⁂ ფოთის რკინის გზის შტოზე, ქვალონის სადგურზე ამ დღეებში დაიწყებენ კერძო ტელეგრამების გაგზავნ-გამოგზავნას, ჯერ-ჯერობით მხოლოდ დღისით.

⁂ დიდი შულავერის (ბორჩალო) მცხოვრებთ უთხოვიათ რკინის გზის მმართველობისთვის რომ მათი დასამხრობი პლატფორმა „ალათა სერალ“ ნახევარ სადგურად გახადონ.

⁂ დეკემბრის 6-ს დალ-მამათლის სადგურიდგან მოგვწერეს, რომ რკინის გზის მე 487 ვერსზე, ვიღაც ბოროტ-მოქმედთ დაუჭრიათ კონდუქტორი შაბურიანცი.

⁂ სოფ. ზემო ნიჩბისიდგან (გორის მაზრა) პავლე დ. ციციშვილი გვწერს: „თითქმის ორი თვეა, რაც აქ საშინლად გავრცელებულია ავადმყოფობა „მუცელა“, რომელმაც ხუთი სული უკვე იმსხვერპლა ამ სოფელში და მახლობელ მთიულებშიაც რვა კაცამდე. ავადმყოფობის შესახებ მამასახლისმა უკვე რამდენჯერმე აცნობა გორში მთავრობას, მაგრამ დღემდის არაფერი შემწეობა არ გვღირსებია.

⁂ ს. ლამის ყანაში (გორის მაზრა) გადაუწყვეტიათ დრამის მაგიერ სამღვდელოებას გასამრჯელოში ფული აძლიონ.

⁂ ს. საგურამოში (დუშეთის მაზრა) საქონლის ჭირი გაჩენილა, რასაც ძალიან ბევრი საქონელი ამოუწყვეტია. მთავრობამ ყურადღება მიაქცია ამას და კარანტინი შეუკრავს კიდეც…

⁂ აჭარაში და ყველა იმ კუთხეებში, რომელნიც 1878 წ. იქმნა რუსეთის იმპერიასთან შემოერთებული, შემოღებული იქმნა დაბალ ადმინისტრატიულ დაწესებულებაში საქმის წარმოების წესი. აქამდე ქართველი მაჰმადიანები სოფლის საქმეებს სულ ოსმალურად სწერდნენ, დღეის შემდეგ საქმეების წერა რუსულად იქმნება და საუბარი კი, როგორც ეს დღემდეც იყო, ქართულად.

⁂ დღეს, 9 დეკემბერს, მთავარ-მართებლის სასახლეში მიწადმოქმედების სამინისტროს კავკასიის რწმუნებული ბ-ნი მედვედიევი გამოაცხადებს ოქმს კავკასიის გამოფენის საექსპერტო კომისიისაგან გამოფენაში მონაწილეობის მიმღებთ ექსპონენტებისათვის მისჯილ ჯილდოების სიას.

⁂ ამიერ-კავკასიის რკინის გზის ბიბლიოთეკებს წარსული წლის 1900 წლის განმავლობაში შემდეგი შემოსავალ გასავალი ჰქონიათ:

	შემოს.	გასავ.
ბათომისას	243—47	111—95
სამტრედ.	738—82	738—82
ხაშურისას	547—18	457—44
ტფილის.	853—23	827—58
ბაქოსას	641—91	276—36
მმართველ.	938—59	575—45

სადღეისო კრებისათვის.

—

დღეს, 9 დეკემბერს, დილის 11 საათზედ, ტფილისის თავად-აზნაურთა თეატრის ფოიეში „ქართულ დრამატიულ საზოგადოების“ წევრთა წლიური კრებაა დანიშნული, რომელზედაც წარედგინებათ წევრებს განსახილველად სავარაუდო ანგარიში 1901½ წლის სეზონის შემოსავალ-გასავლისას.

პროგრამა კრებისა, მაშასადამე, როგორცა ჰხედავთ, არავითარს სხვა საგანს არ შეიცავს გარდა ამ ერთისა, თითქოს ჰორიზონტი ჩვენის დრამატიულ საზოგადოებისა სავსებით დამშვიდებულ-დაწყნარებული იყოს, არავითარი საამდღეო საყურადღებო კითხვები არ აწუხებდეს და ეს კითხვები საზოგადო კრების მიერ გულდადებითა და მზრუნველობით განხილვასა და გარდაწყვეტას არ ჰსაჭიროებდნენ.

მაგრამ ამ თავითვე ვაცხადებ გულწრფელად, რომ უბრალო ენის ქავილი და განქიქილების სურვილი არ მაიძულებს გამგეობის მიერ კრების საყურადღებოდ წარმოდგენილს პროგრამას წუნი დავსდო, ვსთქვა: სრული არ არის-მეთქი,… არა!

თუმცა არც დუმილი შემიძლიან, რადგანაც გარემოება ჩვენის დრამატიულ ხელოვნებისა და სცენისა დღეს სულ სხვას გვეუბნება და ამ სხვას დაემოწმება უთუოდ გამგეობაც.

წარსულის წლის ნივთიერი მარცხი და წლევანდელი სეზონის არა სასურველი დასაწყისი: გულ გრილობა საზოგადოებისა და განსაკუთრებით-კი იმ ნაწილისა, რომელსაც საშუალო წრის წარმომადგენელნი შეადგენენ (არისტოკრატია ქართულს თეატრს არასოდეს არ ეტანებოდა); მეორე მხრივ ის გარემოება, რომ საკვირაო წარმოდგენებზედ ადგილების ფასების დაკლებამ თეატრში მოიზიდა სრულიად ახალი წრის ხალხი (ვაჭრები და ხელოსნები), თან დღევანდელი უსალსრობა საზოგადოებისა და რიგიან რეპერტუარის უქონლობა (ჩვენის პიესების უმეტესი ნაწილი სრულიად უვარგისია), ვგონებ, საკმარისი საყურადღებო მასალა იყო, რომ საზოგადო კრების საგულისხმო გამხდარიყო და ასე თუ ისე რაიმე ღონისძიება [illegible] ყოველივე შეძლებისამებრ გარდაეწყვიტათ, დაეკმაყოფილებინათ…

მაგრამ აკი მოგახსენევით, საზოგადო კრებამ ამ კითხვების შესახებ კრიჭა უნდა შეიკრას, რადგანაც პროგრამმა განსახილველ საგნებისა არც ერთს ამათგანს არ შეიცავს და, მაშასადამე, არც კანონიერი უფლება ექმნება მოისაზროს და დაადგინოს რამე.

თუმცა ამ რამდენისამე კვირის წინად თვითონ გამგეობამვე კერძო რჩევას მიჰმართა, რომ საქმეთა ვითარება საზოგადოების წევრთათვის გაეცნო და მათთან ერთად მოელაპარაკნა, თუ გაჭირვებულ მდგომარეობიდგან, რომელსაც იგი არა ჰმალავდა, თავი რა საშუალებით დაეღწია, რა ღონისძიებას ურჩევდნენ.

და დამსწრეთა უმეტესობამ, გარდა ერთისა, რომელმაც გამგეობის მიერ წევრთა კერძოდ მოწოდებას (ამისი უფლება აქვთ. იხ. § 22) ვითომ და ოფიციალურის თვალით შეჰხედა, ეს სრულიად ნორმალურ საშუალებადა სცნო, კარჩაკეტილობის უარყოფა მოუწონა და შინაურული რჩევა მისცა; მაგრამ რადგანაც ეს მხოლოდ კერძო სხდომა იყო, აქ აღძრულს ბევრს საყურადღებო საგანს ჯეროვანი განმარტება და მიმართულება მოაკლდა.

გარდა ამისა, არავისათვის, ვგონებთ, საიდუმლო აღარ არის, რომ გამგეობის ორმა წევრმა ნაკისრებ თანამდებობაზედ უარი განაცხადა და, მაშასადამე წევრთა და მათ კანდიდატთა კანონიერი რიცხვი ამ ჟამად გამგეობას აღარა ჰყავს; მაგრამ არც ამის შესახებ არის რამე ნათქვამი განსახილველ საგნების პროგრამაში.

თუმცა ეს გარემოება შეიძლება იმდენად საყურადღებო არ იყოს.

რაც შეეხება ზემოდ აღნიშნულს საგნებს, ესენი-კი, დამეთანხმებით, უთუოდ ღირსნი იყვნენ, რომ საზოგადო კრებას ყოველ-მხრივ განეხილა და რაიმე ღონისძიება გამოეძებნა. მით უფრო, რომ დღითიდღე ჩვენს თეატრსა და საზოგადოებას ახალი მოთხოვნილებანი ემატებიან და მოვალეობა და პასუხის მგებლობა გამგეობისა ამ მხრივ რთული და მძიმე ხდება.

ურიგო არ იქმნება, ამისათვის

ფელეტონი

—

დროა, ჩვენი ოჯახი გამოფხიზლდეს.

სკოლა და ოჯახი ორ დიდ და მძლავრ ფაქტორად უნდა ჩაითვალოს მოზარდ თაობის სწავლა-განათლების საქმეში. სკოლასა და ოჯახს შორის მჭიდრო ზნეობრივი კავშირი უნდა არსებობდეს, რომ ახალ თაობის გონებრივმა განვითარებამ საფუძვლიანი ნიადაგი მოიპოვოს. სკოლა უძლურია თავისს დიადს დანიშნულებას მიაღწიოს, თუ ოჯახი მას ხელს არ უწყობს, ოჯახის გავლენას იგი მოკლებულია. რამდენად ოჯახური წეს-წყობილება გონივრულადაა მოწყობილი, რამდენად ოჯახის ორგანიზაცია საფუძვლიან და გონივრულს ნიადაგზეა დამყარებული, იმდენად სკოლა ნაყოფიერია, იმდენად სკოლა მკვიდრ ნიადაგიანია.

ყველგან, საცა მოზარდ თაობის სწავლა აღზრდის საქმე ჰსურთ რიგიანად მოაწყონ, უპირველეს ყოვლისა უმთავრესი ყურადღება მიპყრობილი აქვს ოჯახს, ამ პირველს საფეხურს ყმაწვილის განვითარებისას.

გონივრულად მოწყობილი ოჯახი პირველ-დაწყებითი სკოლაა. სასკოლო ასაკამდის ყმაწვილი შვიდი-რვა წლის განმავლობაში ოჯახში ავარჯიშებს თავისს ნორჩს გონებას, ყმაწვილის მთელი არსება ამ ხნის განმავლობაში ოჯახში ჰპოულობს სულიერს საზრდოს. თუ-კი ოჯახი ამ ხანად ვერ აწვდის ყმაწვილის გონებას შესაფერს სულიერს საზრდოს, რა გასაკვირველია, რომ ყმაწვილი სკოლაში გონება-ჩლუნგი, გონება-სუსტი გამოდგეს.

სკოლამ დიდი შრომა, დიდი ენერგია უნდა გამოიჩინოს, რომ ეს ნაკლი ყმაწვილს თავიდგან ააცილოს. ყველა განათლებულს ქვეყნებში სკოლასა და ოჯახის ურთიერთ შორის მჭიდრო კავშირის საჭიროება ნათლად აქვთ შეგნებული, და კიდევაც ამიტომაა, რომ ოჯახის გონივრულად მოწყობას ასე დიდის მზრუნველობითა და ყურადღებით ეკიდებიან.

მართლაც ყველა განათლებულს ერებში ოჯახი ყრმათათვის სამუდამო გონებისა და ზნეობის სავარჯიშო სკოლაა. ოჯახი მუდამ მზადაა, შეჰქმნას ყველა ის პირობები, რაიცა ყმაწვილის გონების განვითარების საქმეს ასე ხელს უწყობს. ისტორია, გეოგრაფია, ფიზიკა, მათემატიკა, ბუნების-მეტყველება და სხვა ამგვარი საგნები ყმაწვილს სასკოლო ასაკამდის ოჯახის საშუალებით მარტივად, გასაგებს ენაზედ მოსმენილი, შეთვისებული აქვს, საბავშვო ჟურნალ-გაზეთები, საყმაწვილოდ შედგენილი წიგნები, სხვა და-სხვა გონივრული და შინაარსიანი სურათები და სათამაშოები ყმაწვილების გონების გასაწრთვნელად თვითოეულ რიგიან ოჯახის აუცილებელს საჭიროებას შეადგენს. ოჯახის შეგნებული წევრნი სისტემატიურად, დიდის თან-და-თანობით, ჟურნალ-გაზეთებისა და საყმაწვილო წიგნების კითხვით ავარჯიშებენ ყმაწვილის ნორჩს გონებას. ამ პირობებში აღზრდილი ბავშვი, რასაკვირველია, დიდს ნიჭსა და მომზადებას გამოიჩენს სკოლაში. მასწავლებლებსა და აღმზრდელებს სკოლაში ამ შემთხვევაში ისღა დარჩენიათ, რომ ყმაწვილის ნიჭსა და მომზადებას უფრო ფართო გზა მისცენ, რადგანაც ამ მიზნის განხორციელებას კიდევ ხელს უწყობს შეგნებული და განვითარებული ოჯახი ყმაწვილისა.

თუ ქართული ბავშვის განვითარების საქმეს გავითვალისწინებთ მოხსენებულ პირობების მიხედვით, სამწუხაროდ, უნდა აღვნიშნოთ, რომ ქართველი მოზარდი ახალი თაობა უმწეო და უნუგეშო მდგომარეობაშია.

ქართველი ბავშვი უმეტესს შემთხვევაში მოკლებულია ოჯახის გონივრულს და ნაყოფიერს გავლენას. ჩვენი ოჯახი ჯერ-ჯერობით არაა ისე მოწყობილი, რომ ბავშვმა აქ გონება გაივითაროს. ქართველი ოჯახი ჯერ კიდევ ბავშვის მთელს აღზრდა-განვითარებას სკოლას უსაკუთრებს, მაშინ როდესაც

რებამ მაინც არ დასტოვოს უყუადღებოდ ეს საგნები და მოითივოს ახლო მომავალში მეორედ კრებვა და ამ კრებაზედ გარდაყვეტა იმ ფრიად საჭირო და აუილებელ კითხვებისა, რომლების ალის მნიშვნელობაც ყველასათს ცხადია, ვგონებთ: თეატრს აწყდა ხალხი, რომელსაც აღზრდა ა განვითარება ფრთხილადა და ნდახედულად უნდა.

დამოუკიდებელი.

ქალაქის საბჭო

—

პარასკევს, 7 დეკემბერს, საბჭოს ღომა დაიწყო საღამოს 9 საათზე 7 ხმოსნის თანადასწრებით. წასუი სხდომის ოქმის წაკითხვისა და ამტკიცების შემდეგ ხმ. ბაბოვი ეკითხა გამგეობას, თუ რა მდგორეობაშია საკითხი ქალაქის ელეტრონით განათების შესახებ. თავ. რქეზიშვილმა განაცხადა, რომ ამ მად ეს საქმე პეტერბურგშია გაგავნილი განსახილველადო.

შემდეგ კ. ალიხანოვის თავმჯდორეობით შეუდგნენ გამგეობის 899 წლის მოქმედების შესახებ რევიზიო კომისიის მოხსენების ანხილვას. 1899 წლის განმავლოაში ქალაქის გამგეობას ხარჯი ოსვლია: კანცელარიის სხვა და ხვა საჭიროებათა, წიგნებისა და ლანკების დასაბეჭდად სულ 0,363 მან. 79 კაპ. მოხსენების ამ ადგილის განხილვის დროს საბოს ყურადღება მიიქცია კომისიის ოსაზრებამ, რომ გამგეობაში ბევრი ნაბეჭდი ქაღალდია შენახული და რადგანაც ეს ამოდენა ქაღალდი ცეცხლის გაჩენის შიშს იწვევს, აჭიროა, რაც უფრო გამოსადეგია შეინახონ და დანარჩენი მოისპოსო. აბჭომ უარ ჰყო ეს წინადადება რადგანაც მდივანმა ს. თ. ჭრელაშვილმა განმარტა, რომ კომისიის იერ დასახელებული ქაღალდები ყველანი საჭირონი არიანო. ქალაქის ქუჩების მოსაკირწყლავად გადადებული ყოფილა 25,000 მან., ოლო დახარჯულა 21,931 მან. 28 კაპ. ქუჩების დასაწმენდად დაარჯულა 21576 მან, ხოლო სარწყავად 11,473 მან. 32 კაპ. ხმოსანთა განსაკუთრებული ყურადღება მიიქცია ქუჩების დაწმენდა—მორწყვის საქმემ. ხ. ავთანდილოვი ამბობს საჭიროა ქუჩების დაწმენდის შესახებ სავალდებულო დადგენილებათა ასრულებით ქალაქმა მაგალითი უჩვენოს მცხოვრებთ და მეტი ყურადღება მიექცეს ამ საქმეს, რომ ქალაქის განაპირა ქუჩები დაუსუფთავებელი არ რჩებოდესო; ამასთანავე ხშირად შეგვინიშნავს, რომ ქუჩებს დაწმენდის დროს არ რწყავენ და დილაობით ისეთი მტვერი დგება, რომ ყოვლად შეუძლებელია გავლა ქუჩაშიო. კარგა ხნის კამათის შემდეგ საბჭომ გარდასწყვიტა, სთხოვოს გამგეობას მეტი ყურადღებით ეჭცეოდნენ ქალაქის ქუჩების დასუფთავების საქმეს და ამასთანავე ქუჩები ჯერ ირწყვებოდეს და მერე იგვებოდესო. გზატკეცილების შესანახ-შესაკეთებლად დახარჯვიათ 2359 მან. 75 კაპ., წყლის მილების დასუფთავება-შეკეთებაზე—2968 მან. 95 კაპ. ქალაქის არხების გასაკეთებლად 10,000 მან. ციციშვილის აღმართის შესამაგრებლად 2827 მან. ქალაქის წყლის მილის მოხელეთა ჯამაგირებზე 32,368 მან., სახლში გასაყვან წყლის მილებზე 11,885 მან. 76 კაპ. საბჭომ ბოლომდის მოასწრო მოხსენების განხილვა, სულ მცირე შენიშვნების შემდეგ დაამტკიცა და დაადგინა, მადლობა გამოეცხადოს სარევიზიო კომისიას.

ამის შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ორი ხმოსანი საბჭოდგან უკვე წასულიყვნენ. მოურავის მოადგილემ შესწყვიტა სხდომა და განაცხადა, რომ დანარჩენი საქმეები ქალაქის დებულების თანახმად უნდა წარედგინოს გუბერნატორს განსახილველადო.

ტფილისის თავად-აზნაურთა საგანგებო კრება.

—

გუშინ 8 დეკემბერს, ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთ ჰქონდათ საგანგებო კრება ტფილისის საბჭოს დარბაზში. კრების თავჯდომარემ, გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლმა, თ-დმა დ. მელიქიშვილმა, გახსნა კრება დეპეშების კითხვით, რომლებითაც ულოცავდნენ თავად-აზნაურობას რუსეთთან ასის წლის შეერთების იუბილეის. დეპეშები იყო შემდეგ პირთაგან: ფინანსთა მინისტრისაგან, ვიცე—ადმირალისაგან, იუსტიციის მინისტრისგან, სამხედრო მინისტრისაგან, შინაგან საქმეთა მინისტრისაგან, აგრეთვე ყველა სხვა მინისტრთაგან დ რუსეთის გუბერნიების თავათ-აზნაურთა წინამძღოლთაგან. შემდეგ ამა დეპეშების წაკითხვისა, გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლმა წაუკითხა კრებას საპასუხო სამადლობელი წერილები, ყველა რუსეთის წინამძღოლებთან მისაწერი. კრებამ ერთხმად მოიწონა თავად-აზნაურთა წინამძღოლის სამადლობელი პასუხები. შემდეგ ამისა კრებამ განიხილა თავ. შალიკაშვილის მოხსენება კახეთში არყის აქციზის თაობაზე. შალიკაშვილმა სთქვა, რომ უწინდელ წესით კიდევ შეიძლებოდა გამოგვეხადნა ჩვენი ჭაჭა-თხლე და რამე სარგებლობა გვენახაო და ამ წელს შემოღებული აქციზი კი დიდს ზარალს გვაძლევსო. წინა წლებში, შალიკაშვილის სიტყვით, აქციზი იღებდა მხოლოდ 18 ან 19% და წელს კი 66% პროცენტს იღებენ. ასე რომ შალიკაშვილს წრევანდელ ქვაბის მთელი შემოსავალი ჰქონია 178 მან. და აქციზი გადაუხდია 326 მან. შალიკაშვილი სთხოვს თავად აზნაურობას, რომ ეთხოვოს მთავრობას, ან უწინდელი წესით აქციზი შემოიღონ, ან სხვა რამე შეღავათი მოგვეცესო. თავ. ლევან ჯანდიერი დაეთანხმა თავ. შალიკავშვილს და დასძინა, რომ თუ კანონიერად გამოხდის ქვაბის პატრონი არაყს, უსათუოდ ზარალში იქნებაო და თუ ღამ-ღამე იპარა, მაშინ მოიგებსო. კრებამ ამოირჩია კომისია, რომელსაც მიანდო ამ საგნისათვის ზრუნვა.

(გაგრძელება იქნება)

დაბა და სოფელი

—

ხონი. რომ ბოლო მოეღებოდეს ჩვენს წვალებასა, კიდევ აიტანდა კაცი დღევანდელს ჯოჯოხეთს, მაგრამ სანამ ჩვენს შარა-გზებსა სოფლის ქუჩებს განაგებენ დღევანდელი მათი პატრონები, უნდა გაუთავებლად ვიძახოდეთ: „ღმერთო, უარესისაგან დაგვიფარეო“! დღეს გუბის წყლის გაღმა ხონისკენ ფოსტა ტალახში ჩაიფლა, ესე იგი, ილაჯ-გაწყვეტილი ცხენები ლაფიდგან ძლივს ამოათრიეს, ეტლი-კი იქვე ჩასტოვეს და ფოსტის ამანათები და ფული ხელით წაიღეს ხონში... ეს ადგილი ითვლებოდა ხონის გზატკეცილის უკეთეს ადგილად დღემდის და არც არავის ახსოვს, აქ გზა გაფუჭებულიყოს. . მაშ წელს რა მოხდა?, ის ბ-ნო, რომ გზის „პატრონები“ აბუჩად იგდებენ ამ გზით მოსიარულეებსა და იოტის ოდნავადაც არა ფიქრობენ, შეაკეთონ როგორმე. საზოგადოებაც უყურებს ამ გაუთავებელს ტანჯვა-წვალებასა და, თითქოს შეეჩვიაო, უსიტყვოდ იტანს და ითმენს...

იტყვიან, გზის გამგებლებისა რა ბრალია, როცა უამინდობამ არ აცალა და გააფუჭაო. საქმეც და სათქმელიც ის არის, რომ შეიძლებოდა ეს გზა შეეკეთებიათ ისე, რომ ქვეყანა არ დაემწუხარებინათ; შეეკეთებინათ ნაწილ-ნაწილად, ჯერ უფრო გაფუჭებული ადგილები და მერმე სხვები. განა დღეს გაიგეს, რომ ზაფხულს წვიმიანი შემოდგომა და ზამთარი მოჰყვებოდა და მერმე კიდევ უფრო უზნეური გაზაფხული?!. განა არ იცოდნენ, რომ ერთი ხელის მოსმით მთელი გზა 25 ვერსის მანძილზედ არ გაკეთდებოდა?! განა არის-კი ვინმე, რომ გულით ზრუნავდეს გზის გაუმჯობესობისათვის?! თუ ეგრე იყოს, სატირალი რაღა გვექნებოდა! როცა ხონიდგან ქუთაისისაკენ მოსდიხართ, სანამ გუბის წყლამდის მოაწევდეთ, 12—13 ვერსს ისე გამოივლით, რომ გზას მხოლოდ ისღა აკლია რომ ხრეში მოეყაროს. დატეხილი ქვაც გზის პირად დარაჯად ჩაუმწკრივებიათ, ერთი საჟენი ამას მონდომებია, ეტლებისათვის კი იმდენი ადგილი აღარ დარჩენილა, რომ გზა აუქციონ. კაცი იფიქრებს, ეს დამტვრეული ქვა გზის შესაკეთებლად უნდათო. დიდი ხანია გზა გაფუჭებულია და მთელი ორმოები და ქვები ამოუთხრია ეტლების ბორბლებს, მოხსენებული „დარაჯებიც“ მუდამ მოწმეებად თავს დაცქერიან ამ უმსგავსობას, მაგრამ გაკეთებით-კი არავინ რას აკეთებს... ასე ხდება არა მარტო წელს, შარშან და იმას წინ, არამედ მუდამ, რაც ეს გზა არსებობს! სენი სამარადისოდ გადაქცეულია!

მგზავრი.

—

ს. ლიხნა (დასავლ. აფხაზეთი). ამ სოფელს უპირველესი ადგილი უჭირავს მთელს აფხაზეთში თავისი მშვენიერი მდებარეობით. ლიხნა დაერქვა ამ სოფელს აფხაზების რუსეთთან შეერთების შემდეგ, თორემ მანამდი ერქვა **ლ-ხ-ნ**—გამოითქმებოდა სამი ანბანით—ლ-ხ-ნ და ნიშნავს აღმორჩეული. მართაც რომ ამოურჩევიათ ეს სოფელი აფხაზების მთავრებს თავიანთ საცხოვრებლად, როგორც ერთი უკეთესი ადგილთაგანი თავისი მდებარეობით მთელს აფხაზეთში.

დ. გუდაუთიდან ჩრდილოეთით იწყება ეს სოფელი. აქ ახლად ჩამოსულის ყურადღებას მიიქცევს აფხაზის მოსახლობა. გუდაუთიდან დაწყებული ორივე ნაპირზე შოსესი, რომელიც ლიხნას შუა გადის, თქვენ დაინახავთ მშვენიერ ვაკე ადგილებს, სავსეს ხეებით, ხეხილებით, ვენახებით და ხის ძირში მშვენიერ ბალახს, როგორც ზაფხულში აგრეთვე ზამთარში. ამისთანა ადგილს აფხაზი ეძახის „აბახჩა“-ს. ამ ბაღჩაში თქვენ შეამჩნევთ პატარა სახლებს ანუ ფაცხებს, რომლებიც ირგვლივ შელესილია მიწით. ეს გახლავს აფხაზის „ავინ“ ე. ი. სახლი. ამის გარდა კიდევ შეამჩნევთ პატარა შენობებს ყავრით ანუ ისლით გადახურულს, რომელსაც ბაღჩაში უპირველესი ადგილი უჭირავს. ეს არის აფხაზის „აფადგუნ“ ე. ი. სასაფლაო. (ყოველი აფხაზი თავის მიცვალებულს თავისივე ეზოში მარხავს).

ასეა გუდაუთიდან დაწყებული ოთხი ვერსტის მანძილზე; ოთხი ვერსტის შემდეგ ეს ბაღჩები თავდება და თქვენს თვალს წარმოუდგება ისტორიული ლიხნასი „აშთა“ ე. ი. ლამაზი ვაკე მინდორი, რომელსაც სიგრძე აქვს 200 საჟენი და სიგანე 100 საჟენი. ამ მინდორის ირგვლივ სდგანან ოთხი კოხტა პატარა შენობები—სამი სკოლაა: ერთი სამინისტრო ვაჟებისა, მეორე სამინისტრო ქალებისა და მესამე საქალ-ვაჟებო სკოლა მართლმადიდებელ ქრისტიანობის აღმადგინებელ საზოგადოებისა და მეოთხე ამ სოფლის მღვდლის სახლი. აღმოსავლეთ-ჩრდილოეთით სდგას უზარმაზარი ეკკლესია ძველ დროში აშენებული (მე-IX საუკ., როგორც საეკკლესიო დოკუმენტებიდგან სჩანს) და აღმოსავლეთით—უკანასკნელი აფხაზეთის მთავრის მიხეილ შარვაშიძის სასახლის ნანგრევი. შუაგული კი ტიტველი მინ-

---

სკოლა მარტოდ-მარტო უძლურია ამ სამძიმო მისსიისათვის, ბავშვი დღეში ოთხი-ხუთი საათი რჩება სკოლაში, დანარჩენს დროს-კი ოჯახში იწვრთნება. თუ რომ ოჯახი, სადაც ბავშვი სამს მეოთხედს დღისას ატარებს, ვერ არის რიგიან პირობებში ჩაყენებული, რიგზედ ვერ ჰმოქმედებს ბავშვის გონების განვითარებისათვის, რა საფუძველი გვაქვს ვიფიქროთ, რომ სკოლამ ოთხი-ხუთი საათის გავლენით სასწაული მოიმოქმედოს და ბავშვს საფუძვლიანი სწავლა-აღზრდა მისცეს.

ქართველი ბავშვი სკოლის კარებს სრულიად მოუმზადებელი და განუვითარებელი აწყდება. მთელი მისი განვითარება „Русское Слово-ს“, «Родное Слово-ს» და „დედა-ენის“ ცოდნითა თავდება. კარგი და კეთილი, თუ ეს სახელმძღვანელოებიც საფუძვლიანადა და რიგიანად აქვს შეთვისებული, რაც იშვიათია. მიკვირს, ასე მოუმზადებელი ბავშვი სკოლაში საკმარისს ცოდნას როგორ იჩენს და დიდის შრომით საწადელს უახლოვდება, მართლაც, ბუნებით ნიჭიერი უნდა იყოს ქართველი მოსწავლე, რომ ყველა დაბრკოლებანი გადალახოს და სწავლას არ ჩამორჩეს

ჩვენს ოჯახში ქართულს საბავშვო ჟურნალს, საყმაწვილოდ შედგენილს წიგნაკებს იშვიათად იპოვნით. მართალია, ქართული ლიტერატურა ამ მხრივ მდიდარი არაა, მაგრამ, რაც გვაქვს, იმისთვისაც კარი ჩაგვიკეტნია, თითქოს ეს ბუნებრივი მოვლენა იყოს. მკითხველი არ დაიჯერებს, მაგრამ ეს სრული სამწუხარო ჭეშმარიტებაა. ერთად-ერთს საყმაწვილო ჟურნალს „ჯეჯილს“ ორ მილიონ ნახევარ მკვიდრთა შორის მხოლოდ 120 ხელის მომწერი ძლივს მოეპოვება. ტფილისში, ამ საქართველოს დედა ქალაქში, „ჯეჯილს“ მხოლოდ ორმოც-და-ათამდე ხელის მომწერი ძლივს უშოვნია და მათ შორის მხოლოდ შვიდი-რვა ინტელიგენტი ოჯახი.

განა გონებრივს ცენტრში რომ შვიდი-რვა ინტელიგენტ ოჯახის მეტი ერთად-ერთს საყმაწვილო ჟურნალს არ იწერდეს, ამაზე უფრო დაქვეითება, გადაგვარება შესაძლოა კიდევ?

სრული თორმეტი წელიწადია, რაც ხსენებულს საყმაწვილო ჟურნალს აწარმოებს ყველასათვის კარგად ცნობილი, დაუღალავი მუშაკი ქალი ქ-ნი ანასტასია წერეთლისა და საქმე ისე ვერ მიუგვარებია, რომ ჩვენის მოზარდ თაობისათვის დიდმნიშვნელოვანმა ორგანომ თავისი ხარჯი მაინც დაჰფაროს. ამ თორმეტის წლის განმავლობაში ჩვენის ოჯახისა და ბავშვების კეთილის მოსურნემ, გარდა თავისს უსასყიდლო შრომისა, ორი ათას ხუთას მანეთამდე თავისი საკუთარ ჯიბიდგან გაიღო, რომ ეს საშვილიშვილო საქმე ჩვენს ბავშვებს ხელიდან არ გამოსცლოდათ, მაგრამ სასურველს მაინც ვერ მიაღწია.

ერთისა და ორის, თუნდაც თავგამოდებული, მოღვაწეობა მიზანს ვერ მიგვაღწევინებს; აქ საჭიროა ჩვენის ერის წარმატების ყველა გულშემატკივარი ჩაუფიქრდეს ქართველი ოჯახის ასე დაქვეითებას, გადაგვარებას; საჭიროა თვითოეულმა შეგნებულმა ქართველმა გაითვალისწინოს დღევანდელი ჩვენის ოჯახის ნორმალური მდგომარეობა და შეძლებისადაგვარად შეიტანოს ის ცხოველმყოფელი სხივი, რომელიც ოჯახში მოზარდ თაობის გონებასა და ზნეობას აფაქიზებს, ასპეტაკებს და ანვითარებს. ჩვენის აზრით, ამ მკვიდრ და საფუძვლიან ნიადაგის დასამყარებლად საჭიროა უთუოდ ჩვენის ოჯახის დედა ბოძნი თავიშვილების საკეთილდღეოდ, უფრო მეტის ნდობითა და ყურადღებით ეპყრობოდნენ საზოგადოდ ქართულს საყმაწვილოდ შედგენილ წიგნებსა და ჩვენს ერთად-ეროს საყმაწვილო ჟურნალ „ჯეჯილს“.

ა. ყუმისთაველი.

დორია, რომელიც ჩრდილოეთით შესცქერის მახლობელ აფხაზეთის მთას და სამხრეთით დასცქერის ზღვას.

ყველა ესენი პირველად აქ ჩამოსულზე მშვენიერ შთაბეჭდილებას ახდენს.

ეს ზემო აღწერილი მინდორი წარმოადგენს აფხაზეთის საკრებულოს ჯარიანობა დღეს და სამსაჯულოს, არა მარტო ამა სოფლისა, არამედ მთელი ბზიფის მცხოვრებისა. (ბზიფი ქვიან დასავლეთ აფხაზეთს).

თუ რომელიმე ბზიფის სოფლის მცხოვრები აფხაზი არ არის კმაყოფილი თავისი სოფლის მსაჯულების განჩინებით, გადააქვს საქმე ხელ-ახლად გასარჩევად ლიხნას „ამბაცვა“-სთან ე. ი. მსაჯულებთან, (რომელნიც არჩევენ საქმეს ამ მინდორში ცაცხვების ძირს), როგორც მომრიგებელ მოსამართლესთან საქმის წაგების შემდეგ საოლქო სამსაჯულოში. ლიხნას ამისთანა უპირატესი მნიშვნელობა აქვს სხვა აფხაზეთის სოფლების წინაშე აფხაზეთის მთავრების დროიდგან.

1877 წლამდი ლიხნას მინდორი ირგვლივ დუქნებით იყო შემოწკრივებული და ვაჭრობა გაჩაღებული იყო, მაგრამ რუს-ოსმალოს ომიანობის შემდეგ აქაური მოვაჭრე მეგრელები იძულებულ იქმნენ გადასახლებულიყვნენ გუდაუთში, რომელიც მაშინ წარმოადგენდა მარტო ქომბიანს ტყეს. მას შემდეგ ლიხნას მოძრაობა და აღებმიცემობა გუდაუთში გადავიდა და გუდაუთი კი რამოდენიმე მეგრელი ვაჭრების მეცადინეობით და შრომით დაბად იქცა.

ომიანობიდგან, როგორც სხვა სოფლებში, ლიხნაშიც გახშირდა კაცის კვლა, ქურდ-ბაცაცობა და ბევრი მავნე სენი, რომლებსაც ბოლო არ მოღებია ამ უკანასკნელ დრომდი. ამ უკანასკნელ წლებში კი აქ სრული მშვიდობაა და ქურდობის ხსენებაც არ არის. გუდაუთის ნაწილის უფროსმა ელიავამ, ყველა სოფელში მისვლა-მოსვლა გააადვილა გზიტკეცილების გაყვანით. მართებლობამაც ყურადღება მიაქცია ლიხნას სწავლა-განათლების მხრივ. აქ სამი სკოლა დააარსეს, რაც სხვაგან იშვიათია.

თუ რუსეთიდან ვინმე დიდ-კაცობა ჩამოვა სუხუმში საქეიფოდ ანუ სხვა რამ საქმისათვის, უსათუოდ უნდა ინახულოს ლიხნა, როგორც საინტერესო კუთხე აფხაზეთისა, ამიტომ ხშირად ვხედავთ აქ ტურისტებს რუსეთის ქალაქებიდან. ზოგი ამ ტურისტებთაგანი პროფესორია, ზოგი ექიმი, ინჟინერი და სხ.

მხოლოდ დიდი ხანია ლიხნას არ სწვევია იმისთანა საყვარელი სტუმრები, როგორიც წარსულ 13 ნოემბერს ამა 1901 წლისა.

ეს სტუმრები გახლდათ აფხაზეთის უკანასკნელ მთავრის მიხეილ შარვაშიძის პირმშო ძე დითურთ.

13 ნოემბერს დილით შეიქმნა ბუკის კვრა და ყოველი მხრივ შემოიკრიბა ზემოაღწერილ მინდორზე ცხენოსანი აფხაზები, რომელთაც დიდი მხიარულება ეტყობოდათ. ამ მინდორიდან ყველანი გაემგზავრნენ მთავრის შვილების მისაგებებლად გუდაუთში, სადაც ძვირფასი სტუმრები მობრძანდნენ. როცა ბატონიშვილები ლიხნაში ეტლით მობრძანდებოდნენ და უკან აფხაზები ცხენების ჭენებით მოსდევდენ, მშვენიერი სანახავი იყო ეს ლიხნას მინდორი! ეტლი გაჩერდა ეკლესიის გალავნის კარებთან, სტუმრები იქვე ჩამოხდნენ და ეკლესიაში შევიდნენ. ადგილობრივი მღვდლის მიერ გარდახდილ იქმნა მცირე პარაკლისი. პარაკლისის დროს გალობდა აქაური სკოლების მოსწავლეთა ორი გუნდი. ერთი რუსულად და მეორე აფხაზურად და არა ქართულად, როგორც წინად ქრისტიანობის შემოღებიდან 1870 წლამდის იყო. პარაკლისის შემდეგ სტუმრები ერთ საათს მოუნდნენ ეკლესიის შინაგანი სამკაულების და ნაწარმოების გადასინჯვას. შეგირდები-კი ორ რიგად იყო დაწყობილი ეკლესიის გალავანში. ეკლესიიდან გამოსვლის შემდეგ ხალხის საყვარელ სტუმრებმა გამოიკითხეს მასწავლებელთა და მოსწავლეთა მდგომარეობა და შემდეგ წაბრძანდნენ სანახავად იმ სასახლის ნანგრევისა, რომელიც ერთ დროს იყო შესანიშნავი თავისი მუდმივი ღია კარით და გაშლილი სუფრით, რომელშიდაც დაიბადნენ და აღიზარდნენ მთავრის შვილები, დღეს სტუმრად მობრძანებულნი! სტუმრებმა დაჰპირდენ საზოგადოებას, რომ უსათუოდ იშუამდგომლებენ უმაღლეს მთავრობის წინაშე, რომ ეს ნანგრევნი ხელ ახლად განაახლონ და შიგ „სახალხო სამკურნალო“ მოათავსონ ეს ერთობ სასარგებლო იქნება აფხაზებისთვის.

მათი ბრწყინვალებამ მთლად ეს მიდორი შემოიარენ და შემდეგ ჯამოჯდნენ იმ ცაცხვის ძირს, სადაც მთავარს მიხელი შარვაშიძეს უყვარდა ხშირად ჯდომა და ხალხთან მუსაიფი. ცოტა ხანის მოსვენების შემდეგ მიწვეულ იქმნენ საუზმეზე საზოგადოებისაგან ნორმალურ სკოლის სადგურში.

ნასაუზმევს სტუმრები გამოეთხოვენ საზოგადოებას. ძიძები, გამზდელები, ძიძის შვილები, გარშემო ევლებოდენ, მხარზე და გულზე კოცნიდნენ და ისე ეთხოვებოდნენ.

შემდეგ ძვირფასი სტუმრები წაბრძანდნენ დ. გუდაუთში. ყველა აფხაზები ცხენით ეახლენ გუდაუთამდი. ძლიერ სასიამოვნო შთაბეჭდილება მოახდინა აფხაზეთზე მათი მთავრის შვილების მობრძანებამ. ყველანი გაიძახოდენ: „ღმერთან ისინი აცოცხლოს, რომ არ დაგვივიწყესო“.

გ. ალშიბაია

სასამართლოს მატიანე.

ქალაქის გამგეობის გასამართლება.

გუშინ, 8 დეკემბერს ტფილისის სამოსამართლო პალატამ პალატის უფროს თავმჯდომარის ბ-ნ ვრასკის თავმჯდომარეობით წევრთა ბ-ნ მიხაილოვისა და სამოვის მონაწილეობით შეუდგა საქმის განხილვას ტფილისის ქალაქის მოურავად ნამყოფის გ. გ. ევანგულოვისა, გამგეობის წევრის ე. ხოსროევისა და გამგეობის წევრად ნამყოფთა ალექსანდრე არღუთინსკი-დოლგორუკისა, აპოლონ ივანენკოსა და ქრისტეფორე ვერმიშევისა, რომელთაც ჰბრალდებათ სხვა-და-სხვა დანაშაულობის ჩადენა ქალაქის გამგეობაში სამსახურის დროს. პალატის სხდომა დაიწყო დილის $10^{1}/_{2}$ საათზედ, რომელზედაც იმოდენა ხალხი დაესწრო, რომ პალატის დარბაზში ტევა აღარ იყო. საქმის გარემოების საკითხავად დაბარებულია 60-მდე მოწმე.

ბრალდებულთაგან გ. გ. ევანგულოვის სახელის დამცველად არის ნაფიცი ვექილი ჩემესოვი, თავ. არგუთინსკი-დოლგორუკისა—ნაფ. ვექილი ტისლენკო და ვერმიშევისა-კრასოვსკი, ხოლო ივანენკო და ხოსროევი თითონ იცავდენ თავს, მოწმებიდგან სხვა-და-სხვა მიზეზისა გამო არ გამოცხადდა 15 კაცამდე.

მოწმების დაფიცების დროს მოწმებმა თაიროვმა და ზოგიერთმა სხვამაც სომეხ გრიგორიანის სარწმუნოებისამ არ ინებეს მართმადიდებელ სარწმუნოების მღვდელთან ფიცის მიღება და ფიცი მიაღებინა თვით თავჯდომარემ. მოწმები ფიცის მიღების შემდეგ გაანთავისუფლეს ნაშუადღევის 2 საათამდე და წევრი პალატისა ბ-ნი მიხაილოვი შეუდგა კითხვას საბრალმდებლო ოქმისას, რომელმაც გასტანა ნაშუადღევის $2^{1}/_{2}$ საათამდე.

მოვიყვანთ მოკლედ საქმის გარემოებას საბრალმდებლო ოქმიდგან. ზემორე აღნიშნულ პირთა დანაშაულობანი საბრალმდებლო ოქმში ორ კატეგორიად არის გაყოფილი: საფუძველი დანაშაულობათა ორად გაყოფისა არის გამგეობის 1898 წ. 13 თებ. დადგენილება, რომლითაც გამგეობის წევრებსა და ქალაქის მოურავს შორის განაწილებულ იქმნა სამუშაო.

ქალაქის მოურავსა და გამგეობის წევრებს შორის, ამბობს საბრალმდებლო ოქმი, შეიძლებოდა და იყო კიდეც იმ მოვალეობათა განაწილება, რომელნიც ეკუთვნოდნენ არსებითი ხასიათით გამგეობის აღმასრულებელ და განმკარგულებელ მოქმედებას, რომელთა სისრულეში მოყვანა მიენდობა ხოლმე გამგეობის ერთს წევრს. ამიტომ დაუდევრობისა და არა წესიერ მოქმედებისათვის ამ მხრივ პასუხს აგებს გამგეობის ის წევრი, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა განსაზღვრული მოვალეობა, რაც შეეხება ქალაქის გამგეობის მოღვაწეობის დანარჩენ საგნებს, სადაც საჭირო იყო საერთო ინიციატივა და მთელის გამგეობის საერთო მოქმედება და საქმის განსჯა, ამ მოვალეობის არა-წესიერ აღსრულებისათვის პასუხის მგებელია როგორც ქალაქის თავი, რომელიც პასუხს აგებს ქალაქის დებულების მე-100 მუხ, ძალითაც, ისე გამგეობის ყველა ის წევრები, რომელნიც მოვალენი იყვნენ, ასე თუ ისე, ემოქმედნათ და რომელთაც არ აღასრულეს, ან დაუდევრად მოეკიდნენ თავიანთ მოვალეობას, ამის-და მიხედვით ბრალი ედებათ ცალ-ცალკე გამგეობის წევრებად ნამყოფს თავ. არღუთინსკის, ივანენკოს და ვერმიშევს და ერთობრივ მთელ კოლეგიას ქალაქის გამგეობისას—ქალაქის მოურავსა და გამგეობის წევრებს. ქალაქის ყოფილს მოურავს ევანგულოვს, გამგეობის წევრებს ხოსროევს, თ, არგუთინსკის, ივანენკოს და ვერმიშევს ბრალდებათ დაუდევრობა, რომელიც გამოიხატა შედეგში: მოურავმა ევანგულოვმა 1898 წლის 10 თებერვლიდგან ამავე წლის 6 ნოემბრამდე, და გამგეობის წევრებმა 1897 წლის 1 იანვრიდგან 1898 წლის ნოემბრამდე: 1) წინაალმდეგ მათის მოვალეობისა, არ წარუდგინეს საბჭოს მოხსენება სავაჭრო-სამეურნეო პოლიციის აგენტებისათვის საჭირო ინსტრუქციებზე, რომელიც შეეხება საქალაქო გადასახადების მოკრეფას, საანგარიშო წიგნების შედგენას და ანგარიშის მიცემას; გამგეობამ ეს საქმე გადასდო არა განსაზღვრულ დროსათვის და მანამდე არავითარი სახელმძღვანელო წესი არ მისცია აგენტებს მოვალეობის წეს რიგზე აღსასრულებლად; ამას შედეგად მოჰყვა ის, რომ აგენტები ერთ გვარად არ ჰკრეფდნენ გადასახადებს და ზოგიერთ შემთხვევაში თვით-ნებურადაც იქცეოდნენ: ან გადამხდელების საზარალოდ, როცა ამათ ზედ მეტს ახდევინებდნენ, და ან ქალაქის საზარალოდ, როცა სათანადოზე ნაკლებს ან სულაც არ ახდევინებდნენ. 2) არ მიუღიათ საჭირო ღონისძიება ქალაქის უძრავ მამულების რაოდენობისა, მათი ნამდვილ საზღვრების და ინვენტარის ცნობაში მოსაყვანად, რის გამოც გამგეობის საქმეები საქალაქო მამულების შესახებ ისეთს უწესო და ცუდს მდგომარეობაში არის, რომ იქ არ არის ცხადი ცნობები ქალაქის ზოგიერთ-მამულების საზღვრებისა, სივრცისა და მდებარეობის შესახებ; არის ისეთი ადგილები, რომელთა შესახებ არავითარი ცნობები არ არის და რომელთა არსებობა გამგეობას შეუტყვია ზოგიერთ კერძო პირების შემთხვევითი განცხადებებიდგან; 3) შესაფერისად არ უგდიათ ყური ქალაქის თავისუფალ ადგილებისათვის, რასაც შედეგად ის მოჰყვა, რომ ზოგიერთი მათგანი კერძო პირებმა მიითვისეს. 4) დროზედ არ დაამზადეს და არ წარადგინეს დასამტკიცებლად ტფილისის გეგმა, მიუხედავად იმისა, რომ 1879 წლის გეგმა სრული არ არის და არც დამტკიცებულია; ამ უგეგმობის მიზეზით-კი შესამჩნევად ძნელი ხდება ქალაქის მამულების მართვა, რაზედაც, სხვათა შორის, უჩვენებს მიწის მზომელ ლარიონოვის რაპორტიც. 5) წინაალმდეგ საფინანსო კომისიის და საბჭოს დადგენილებისა, მათ არ მიიღეს შესაფერი ღონის-ძიება, რათა ნავთლუღის ორ აგარაკს, ავლაბრის აგარაკის ნაწილის და ნავთის ჰალის ექსპლოატაციას სარგებლობა მოეტანა, რის გამოც ეს მიწები აქამდისაც უსარგებლოა ქალაქისთვის 6) ტფილისში საიჯარო ფასი თანდათან მატულობს, გამგეობას ამისათვის ყურადღება არ მიუქცევია და იღებს ერევნის მოედანზე მდებარე ქალაქის მაღაზიებში ბევრად ნაკლებ იჯარას, ვიდრე სხვა სახლის პატრონები. 7) გამგეობას თვალ-ყური არ უდევნებია, რომ მოიჯარადრებს დროზე შემოეტანათ იჯარა და ამ გვარად მათზე დარჩენილია დიდ-ძალი ფული, რომელიც აღემატება წლიურს გადასახადს. 8) ხის დუქნები გაუციათ სიტყვიერის პირობით სავაჭრო სამეურნეო პოლიციის აგენტების საშუალებით. 9) არ შეუდგენიათ სრული სია ამ დუქნების მოიჯარადრებისა, აგრეთვე ქალაქის მიწების მოიჯარადრეებისაც, რის გამო ძნელდება მოიჯარადრეების მიერ პირობების შესრულების ყურის გდება და 10) გამგეობას, გარდა ზოგიერთ იშვიათ შემთხვევისა, არ მიუღია სათანადო ღონის-ძიება, ქალაქის დებულების მე-130 მუხ. მე-4 პუნკტ. თანახმად, დარჩენილ დასაფასებელ გარდასახადის შესაკრებად, რის გამო კერძო მამულებზე არის დარჩენილი ამ გარდასახადისა 120,000 მანეთი. ყველა ზემოდ ჩამოთვლილი დაუდევრობანი თავის მნიშვნელობა-შედეგებით გათვალისწინებულია სასჯელთა დებულების მე-411 მუხლში.

გამგეობის წევრს ე. ხოსროევს და წევრებად ნამყოფი თავ. არგუთინსკის, ივანენკოს და ვერმიშევს ბრალდებათ სამსახურის დროს დაუდევრობა, რაც გამოიხატა შემდეგში: საყასპოების სადგომის და გადამდებ სენით ავადმყოფთათვის ორის ბარაკის აშენების იჯარით გაცემის დროს შეადგინეს ხარჯთ-აღრიცხვა მეტად ცუდად; მაგ.: აქ არ არის ნაჩვენები შენობისათვის საჭირო მასალის ღირსება და შენობის ცალკე ნაწილების სიდიდე; არ შეეკრნენ დამატებით წერილობითი პირობით მოიჯარადრეებს, როცა მუშაობის დროს საჭირო შეიქნა განზრახულ ხარჯთ-აღრიცხვისა და გეგმის შეცვლა; არ შეადგინეს აქტი, როცა მიიღეს აღნიშნული შენობები და არ მოუთხოვიათ [illegible]დვილი დოკუმენტები ამ სამუშევრის ანგარიშისა. ეს დაუდევრობა ისჯება სასჯელთა დებულების მე-411 მუხლის მიხედვით.

(შემდეგი იქნება).

დეპეშა

„(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან)“.

7 დეკემბერი.

პეტერბურგი. ამ თვის 6-ს დილით ხელმწიფე მემკვიდრე ბერლინიდან პეტერბურგში დაბრუნდა. იმავ დღეს ნიკოლოზის რკინის გზის 50 წლის იუბილეის გამო პეტერბურგის სადგურზე თანადასწრებით გზათა მინისტრისა, რკინის გზაზე მოსამსახურეთა და მრავალი წვეულთა გადახდილ იქმნა სამადლობელი პარაკლისი.

ვარშავა. აქაურმა ინგლისის დესპანმა შეატყობინა „ვარშავის კურიერის“ რედაქციას, რომ მან მოახსენა თავის მმართებლობას—ინგლისის ცხენოსან ჯარისათვის საჭირო ცხენები პოლშაც და რუსეთის შიდა გუბერნიებში ეყიდნათ, მაგრამ არავითარი პასუხი არ მიმიღიაო. ამიტომაც ის ხმები, ვითომც ბევრი ცხენები გაეგზავნოსთ ინგლისისათვის, ცხენის ვაჭრებისაგან მოგონილად უნდა ჩაითვალოს. ამითი ისინი ჰფიქრობენ ცხენის ფასის აწევას.—გაზეთები ამბობენ, რომ გერმანიიდგან რუსეთში საქონლის შემოტანამ იკლოვო

პეკინი. ჩინეთის ხელმწიფის სახლობა უახლოვდება პეკინს.

ლორენცო მარკეზი. ინგლისის მთავარის კომისარის წარმომადგენელმა და პორტუგალიის გენერალ-გუბერნატორმა დღეს მოაწერეს ხელი იმ შეთანხმებას, რომ დელაგოას რკინის გზამ უწინდელებრ, როგორც ომამდე იყო, უნდა იმუშაოს საერთოდ ყველას სატარებლად. ადგილობრივ მკვიდრთ ნება ეძლევათ, წავიდნენ პორტუგალიიდან მადნებში სამუშაოდ.

პეკინი. ჯერ კიდევ არ გადაუწყვეტიათ, როდის უნდა ჩაიბაროს ჩინეთის მთავრობამ ტიანძინის მმართვა ევროპიელ ადმინისტრაციისაგან.

ხარკოვი. ამ თვის ექვს აქ მოვიდა ხარკოვისა და ახტირის არქიეპისკოპოსი ფლაბიანე.

ლონდონი. მეფის მიწვევით რუსეთის დელეგატებმა, პროფესორის კოპის თანახლებით, ინახულეს სამეფო ფერმები ვინძორში. დელეგატებმა დაიარეს ვინძორში დიდი პარკები და დაათვალიერეს მეფის განთქმული საქონლის ჯოგი, ისაუზმეს ფლამანდიის ფერმაზე. საუზმის დროს დალიეს სადღეგრძელო ინგლისის მეფისა, როგორც ბურჯისა სასოფლო მეურნეობისათვის. კოპმა დალია რუსეთის იმპერატორის სადღეგრძელო და სთქვა: „ჩვენ ინგლისელებს დიდი იმედი გვაქვს რუსეთის იმპერატორისა, რომელსაც ნებავს უზრუნველ ჰყოს საერთო მშვიდობიანობა“. სამეფო ფერმების ზედამხედველმა სთქვა—მეფემ ბრძანაო, რომ დელეგატებს და ყველა სტუმრებს მეგობრულად მიეგებენითო.

ვარშავა. ამ თვის 7-ს აქედან პეტერბურგს წაბრძანდა ახალი ამხანაგი საერო განათლების მინისტრისა, ზენგერი.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 8-го Декабря 1901 г.
სტამბა გრ. ჩარკვიანისა, სასახლის ქუჩა, № 117, 118
დროებითი რედაქტორი ალ. სარაჯიშვილი.
გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.